

Våsvargen

DECEMBER 2001 NÅS HEMBYGDSFÖRENINGEN PRIS 30 KR

**Bror Andersson hämtar mjölk vid mejeriet i Vansbro, årtal okänt.
Lägg märke till den flotta lastbilshytten.**

Foto från Bojan Larssons arkiv.

Jont Åke, redaktör för "Nåsvargen" har gått ur tiden.

Åke var den som 1994 med stor entusiasm och många idéer nystartade Nåsvargen .

Denna sida, "Andra sidans vargtjut" var Åkes speciella , där han allvarligt och med fin humor kommenterade det som hänt, och det som han ville skulle hända i Nås och kommunen i övrigt.

Han ventilerade där allt ifrån gamla dörrar, kvarnar, sågar, dammar, våra kyrkoarkivalier, vägvisare med finnbyarnas ortsnamn på finska, (som han fick genomfört) skogsskövlingar, befolkningsminskningar och till allt annat som i första hand rörde hembygden Nås.

Att ersätta Åke, med hans stora allmänintresse, på denna sida, skulle nog bli ganska svårt, för att inte säga omöjligt.

Därför kommer nu, efter Åkes bortgång, denna sida att utgå. Vad som eventuellt kommer efter får framtiden utvisa.

Rälg-Päär

* I Åkes efterlämnade papper fanns dessa anteckningar, gjorda av *
* Åkes farfar Jont Anders Larsson (1844-1926). *

Då anteckningarnas innehåll utgöres av ett dussin tåttskrivna sidor kommer de att fördelas på kommande nummer av "vargen".

Nås sockens befolkning, påverkade af den medelst jernvägar underlättade samfärdseln, samt en brokig samling litteratur af tidskrifter och tidningar, har under sednare årtionden undergått en ej obetydlig förändring. För att, åt en intresserad efterverld bevara de egendomligheter som särskildt kännetecknat Nåsbon, har jag antecknat följande.

Arbetstider och matordning

Kl. 4 om morgonen lemnades bädden och efter inmundigandet af matrester efter qvällsmåltiden börjades arbetet vintertiden, belyst af stickbloss eller af någon hemmagjord talgdank och säd tröskades med slaga och rensades med kastskofvel. Kvällarna användes väl.

Männen slöjdade behöfliga redskaper och husgerådssaker eller lagade kläder. Qvinnorna trampade sina spinnrockar med beundransvärd flit och dagsarbetet slutades kl 10 e.m. Winterförtjensterna bestodo mest af malmkörning vid bruket och brukade 1 lass hö för en dylik förtjenstresa räcka 1 månad eller 6 veckor.

För att kunna förtjena 2 å 3 kr per dag, måste körkarlen ut kl. 2 efter midnat och infinna sig å lassningsplatsen vid daggroningen, återkom till bruket i skymningen. Utfordningen å hästarna bestod nästan uteslutande af hö, hvarföre tröttkorda kampar ej vore sällsynta.

Sommartiden, i synnerhet under slåningstiden, börjades arbetet kl. 3 på morgonen, fortgick till kl.6, då en matbit, bestående af en smörgås och ost erhöles. Arbetet fortgick sedan till kl. 8 då frukost spisades, bestående af potatis, bröd, smör, strömming och en af hafremjöl i vatten kokad välling till efterrätt. Kokkonsten stod ej högt. Den stående matsedeln året om upptog frukost enligt förut nämndt, middag af kallgröt med strömming eller kött som tilltugg, mjölk och hafrebröd till efterrätt. Aftonvard kl. 5 tiden då någon kall rätt, smörgås eller bröd och strömming utgjorde hufvudbeståndsdel, och kvällsmåltiden 8 tiden bestående af hafremjölgröt så väldigt tilltagen att den äfven fick tienstgöra som magfyllnad nästa dags middag. Knif och gaffel användes ej vid måltiderna

Med naglarna skalades potatisen som kvarhölls af den venstra handen under det att man med den högra högg af strömming, som utan att benas, i lagom afbitna portioner fick göra den sista färden. Om sön- och helgedagar bestods s.k. blandbröd, bakat på hafre och rågmjöl, kött i stället för strömming, samt i öfrigt af hvad husmodern kunnat hopspara af missmör, smör och ost, och till middag "långkok". Denna sista tillredelse, om föga snillrikhet vittnande men i tålmod öfvade kokkonst, tillreddes af råskalad potatis, som koptals stjelptes i en gryta, kokades gemensamt med hela köttbogen eller lår af små kreatur eller hela småkreaturs hufvud, hvarvid iaktogs att potatisen först upptogs vid lagom kokning och köttkokningen fortgick i cirka 2 ne timmar. Potatisen lades på ett fat, derofvanpå köttbogaerna eller hufvudet, det sistnämnda blängande med vildt stirrande blick på kannibalerna. Med täljknifar högg hvar och en lös sina portioner och som aptit sällan felades inmundigades otroliga kvantiteter.

Kaffe i bruk endast på herrgården. Menniskorna voro i allmänhet friska, muntra och glada. De hade ej mycket att vinna och ej heller mycket att förlora. De nöjde sig med litet och i en anspråkslös ställning och funno sig snart tillfredställda, att bråka, ångslas och sörja ingick ej i nåsbons program. Släpet för lifsuppehållet alstrade en viss slöhet i tänkesätten, som gränsade till kryperier för herremän och i synnerhet för presten, hvilka på öppen väg tilltalades med mössan i hand.

Flertalet bekymrade sig föga för morgondagen, ty de hade läst och praktiserat att hvar dag hafver sin omsorg.

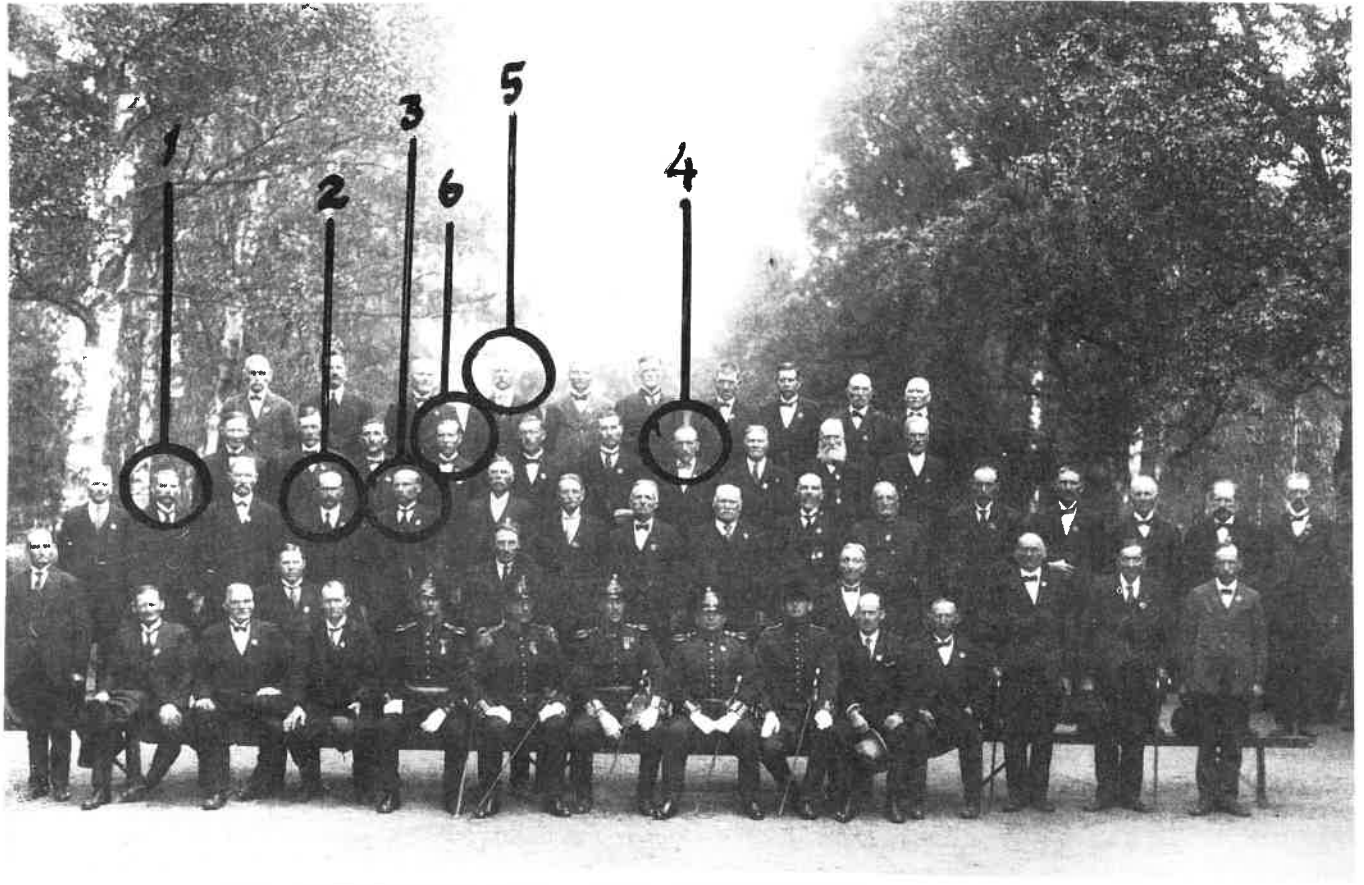
Husbehofsbränning var tillåten vissa tider på året. Potatis och hafremjöl förvandlades i stora tunnor till en jäsande välling, och denna första åtgärd kommer de arma kreaturen i fåhusen, hvarest proceduren försiggick, att slicka sig om munnen.

Produkten blef en stinkande smörja, som tappades på stora buteljer,, hvaraf inmundigades otroliga kvantiteter. Flera dagar i sträck, gingo gubbarna i sällskaper ur gård och i gård, svor och domderade öfver sina mellanhafvanden.

Skrifkonsten för flertalet okänd, hvarföre alla afhandlingar underskrefs och bevitnades medelst bomärken.

Muntliga aftal höllos i helgd, redlighet var ett utmärkande drag, tjufnad ansågs och stämplades som det svåraste brott. Var någon deraf hemfallen stodo gehennas portar för honom öppnade på vid gäffel. Exempelvis vid andra fåboflyttningen på sommaren, när slåttern vid fåbodarna och utslogar försiggick, lemnades gårdarna allmänt utan tillsyn och med nycklarna kvarsittande i låsen.

Från Anna Bergman kommer detta kort som är från Kungl. Dalregementets 300-årsminne i Rommehed, midsommardagen 1925. Nr 1 är Hast, 2 Berg, 3 Örn, 4 Söderman, 5 Norgren, 6 Smed.

På Dalelven 1898 !

av Möckelinds Erik Larsson.

Wackert strålade solen ned, från en molnfri himmel, den söndagsmorgonen då Nås kår, den 142 af Frälsningsarmen i Sverige, stod färdiga med tio rodbåtar full-lastade med glada och lyckliga frälsningssoldater, vid södra sidan, den gamla elvbron i Nås, på den härliga vesterdalelvens vatten, väntande, fotografen skulle få en bild på avfärden, ty nu startade kåren ut på sjömanöver till Högosta, der soldatkongress skulle hållas.

Detta var år 1898, då Kapten Gustav Vidin var befälhavande officer på kåren, med biträdande Löjtnant Andersson.

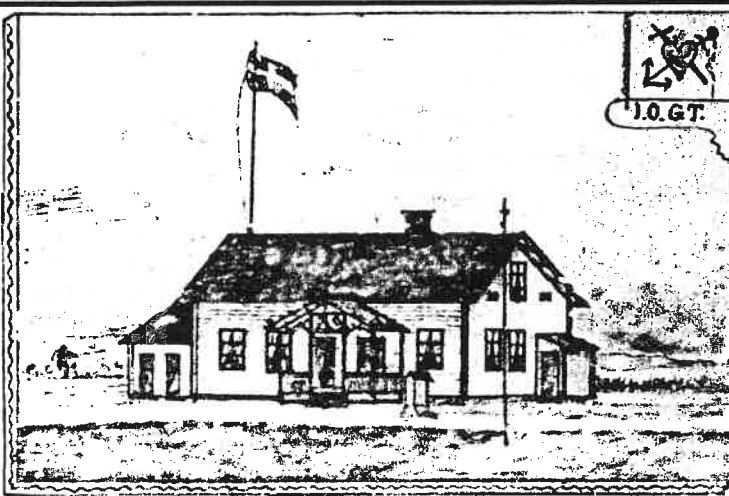
De befann sig i första båten, som dekorerats med kårens baner, och de övriga båtarna voro prydda med röda och vita flaggor, speciellt tillverkade för denna sjömanöver.

Order jes till avfärd, då så den ena båten, efter den andra, försvinner under upphöjningen av elvbron, styrande kurs mot norr, vid framkomsten på andra sidan bron.

Mycket folk stod då på bron för att se den ovanliga färden, som nu startades av kämparna i frälsningskåren i Nås, som nu viftar ett farväl till åskådarna, som även syntes efter stränderna, nu anlända från byarna, för att höra sången och musikens toner, som nu ljud på dalelvens vatten, denna härliga söndagsmorgon, så vackert.

Hör då, liksom ett "Eko"--- av dessa härliga sånger, som sjöngs på denna tid, den härliga morgonen 1898.

Log. Brödralay. Nås.

Bror Boding från Stigsjö (Ångermanland) var 1906, bl.a. i Nås, och ritade av några större hus, skolan, apoteket m.fl. Vilka han sen kopierade på en hektograf med hjälp av gelantin, vatten, glycerin och soda. Vi hade i föregående nummer en bild på folkskolan, men denna bild är nog helt unik, förmodligen den enda bild som finns på logen Brödralags Ordenshus som låg i Tyna, efter åkervägen till Malmsta, ungefär mitt emot Mildred och Göte Svensson. Hed Gunnar har skakat fram bilderna.

Julgransutdansning hos Forsbergs 1932.

På fotot ses från vänster; Arne Forsberg, Skans Forbjörn Nilsson, Skans Sverker Nilsson, Iréne & Hanna Wiklund, Skans Ingrid Nilsson. Bakre raden fr. julgranen; Bajer Karin Eriksson med Rune Forsberg i knä, Pellams (Skött) Anna Olsson med sin bror Pellams (Skött) Ernst. I mitten Betty Forsberg.

Fotot är taget av skohandlaren och skomakaren Axel Forsberg själv, som också var en flitig amatörfotograf. I hans verkstad och affär i Skansbacken träffades ofta byns manfolk om kvällarna. Där fyllde man i tipskuponen och där gick diskussionens vågor höga, särskilt vid tiden för andra världskriget. Axels fru Betty som härstammade från Stockholm skötte om sina pojkar, odlade i sin prunkande trädgård, ägnade sig åt litteratur och hon yttrade aldrig ett ont ord om någon människa. Vilken granne !!

Iréne Wiklund Gustafsson FALUN

F**röken Lindmans fotoateljé.****Anna Liljegrens minnen och upplevelser
återberättade av sonen John L.**

När vi byggde vår villa vid stationen hade vi fröken Lindman som närmaste granne. Året innan, 1916, hade hennes far och mor byggt huset som bestod av en bostadsdel och så fotoateljén. De hade klarat bygget helt på egen hand utan att anlita hantverkare. Det var högt i tak inne i ateljén som hade takfönster och var vänd mot norr. Förutom att fotografera så serverade hon också kaffe. Kaffet kokade hon i ett litet kyffe på vinden ovanför bostaden. Det fanns ingen trappa dit upp utan hon använde en stege för att ta sig upp och ned med kaffet. Ateljén i Nås var en av flera "filialer" till faderns ateljé i Vansbro. Familjen Lindman kom från Växjö. Där hade de ägt det "Lindmanska palatset" som var det största huset vid Storgatan. Pappa som var född och uppvuxen i Växjö kände väl till slakten Lindman som räknades som stans societet. Varför Lindman sålt sitt palats i Växjö och flyttat till Vansbro med sin fru, sin dotter och sin "älskarinna", kopisten, förblev en gåta. Han måste av någon anledning blivit utstött av den övriga societeten i stan. 1920 när farfar besökte Nås, mötte han Alfrida Lindman (frun) och Elvira (dottern) på landsvägen. Han kände genast igen dem och hälsade, men de hälsade inte tillbaka trots att de borde ha känt igen honom. Han bodde ju i ett hus strax intill

JOHN LILJEGREN 4 ÅR
FOTOT TAGET I LINDMANS
FOTOATELJÉ.

Lindmanska palatset och som stenhuggare och hantverkare hade han ofta utfört arbete åt dem då när de bodde i Växjö. Fröken Lindman var en "stram" person. Nåsborna vet inte att vi är "fint folk" så hon en gång när hon fotograferade min son. På vintrarna brukade hon vädra sina pälsar genom att ta dem på sig, en i taget, och ta en tur med sparken runt kvarteret. Fröken Lindman drev sin ateljé för porträtt-fotografering fram till 1924, tror jag det var. Hon var mycket närsynt och synen blev allt sämre så hon kunde inte fortsätta med fotograferandet. Hon hyrde då ut ateljén till Tysk Olle, som öppnade speceriaffär i lokalen.

Detta foto från en sketch i vårt gamla ordenshus, i vilket sammanhang och vilket år är tyvärr inte känt. Men däremot är skådespelarna kända. Fr. v. Ester Blomberg, Mättjils - Anna, Täppjons-Britta, Sjö-Anna, Tekla Juhlin, Dansar-Ida.

Kortet från Gullvi Olsson.

Lyckholmsboa

Av Gästgivar – Erik.

För många år sen när kronofogde Lyckholm reside-
rade på Sveden, startade han en affär där, på sam-
ma tomt där nu Gun Sandström bor. Hur många år
han drev affären vet jag inte, när han slutade över-
tog bröderna Jernberg den. De var inflyttade från
Säfsnäs. I den gamla tidningen Nåsposten från 1916
hade de en stor annons, att där såldes allt från
matvaror, kläder, järnvaror och dynamit. Det har
berättats att Spännar Erkä, kom till affären och
köpte en limpa. Erkä var ju tandlös, och limpan var
torr och hård. Han kunde inte äta den utan gick till-
baka till affären med den och sa: "Jo, dessa limpa e
sô håll sô je kân int äto, sô i få fräst säljo a nôh sôm
a tännar kvär". Tore Jernberg for till U.S.A. och då
lades affären ned. Holpers Lars blev nästa ägare.
Han var mycket hjälpsam och Byns pojkar har be-
rättat att alla postärenden sköttes av Holpers
Lars, för hela byn. Holpers Lars var också en myck-
et skojig och humoristisk person. På Sveden bodde
en gammal indelt soldat "Bergen". En dag kom han
till affären och ville att Lars skulle hjälpa honom
skriva en ansökan om att få en liter brännvin till på
motboken, han hade en liter förut. Lars gjorde det-
ta, "Bergen" var så ivrig så han var där redan dagen
efter för att höra om svaret kommit. Brevet kom så
småningom, och "Bergen" tog emot det glad i hågen
och frågade Lars: "Våssârrâ, du sôm si vill du läs
ä?" Lars läste: "På grund av eder höga ålder indra-
ges härmed eder motbok". Den gamle soldaten blev
topp tunnor rasande och utbrast: "Ô je sôm a tjänt
kung ô kronâ i tre ô trätti år, ô sô a dôh magô tä ta
tä mä motbotja...!!!" När soldaten rasat ut så läste
Lars vad som egentligen stod i brevet att ansökan
var beviljad, och "Bergen" blev då på gott humör
igen, Lars ville bara skoja med honom. En dag när
Lars var i affären fick han se Gullbrand komma gå-
endes efter landsvägen. Lars hade några flaskor öl
och lite konjak i affären, han skyndade sej att dra
ur korken ur en ölflaska, det var ju korkar på den
tiden, och hällde ut hälften och fyllde på med kon-
jaken, och slog i korken igen. Han ropade in Gull-
brand och sa: Skânt i a en öl nu då i a gått ändå frå
Rutsbyn? Jo tackar allra ödmjukast sa Gullbrand.
Lars drog ur korken igen ur den preparerade flas-
kan och räckte Gullbrand. Han tog en mun tittade
stint på Lars och sa: Essmajä påminn mä ôh forna
tidars Nås !! Detta var ett par exempel på Lars hu-

mor. Han hade också en stor lurvig hund med sig i
affären som många var rädda för men "Massä" var
ofarlig. Jag vet inte när Lars slutade men jag vill
minnas att Tysk Olle, far till Tysk Ernst, tog vid.
Sedan blev det Tysk Ernst som drev affären där i
många år, innan han flyttade till konsums nedlagda
filial närmast Byns. Nuvarande ägare har rivit
"Lyckholmsboa".

..nå präbläms, på Järnaggrillen
fyller jag både mage och säck, här
finns också billig bensin !

JÄRNAGRILLEN

UTBY 19 DALA-JÄRNA
TELEFON 210 15

Tipers Erik stod en gång vid dåvarande
Wirans kiosk och pratade med en person,
då en förbipasserande cyklist hejade på
dem. Tipers Erik som inte såg vem det var
frågade: "vem var det där ?" Den han
pratade med som var lite gammal och dis-
trä, svarade: "...jo de var den där ...asch
den där, va heter han nu... de var den
där... Här avbröt Tipers Erik konversatio-
nen med; "ja nu var det desamma , nu
har jag glömt hur han såg ut !"

Rälg-Päär.

ELASTABYORNA

från Sjö Anna Sandviken

Det slår mig att nästan allt jag berättat hände på 40-talet. Så också detta.

Elastabyxorna hade gjort sitt intåg även i lilla Nås, men priset var ju rätt högt, eftersom det var en nymodighet, men vi var några stycken som fann på råd.

Våra tidigare skidbyxor var ju av äppelknyckarmodell, fast hellånga, och elastabyxorna var snäva och töjbara med hälla under foten, så att de skulle sitta riktigt spänt. Vi tog helt enkelt och sydde in våra gamla byxor till smala "rör" med hälla under foten. De satt väldigt fint - när vi stod rakt upp och ned.

Täppases Eriks Edit hade också sytt in sina byxor. Hon var smärt och fin i kroppen, så det tog sig väldigt bra ut. En dag skulle hon hämta ved i vedbon, men se det blev problem. Hon försökte bocka sig ned, men lyckades inte. Till slut blev hon tvungen att lägga sig raklång på vedhögen för att kunna fylla vedkorgen. Uppstigningen blev också besvärlig. Efter mycket baxande hit och dit lyckades hon komma på fötter till sist.

Vi fick oss ett gott skratt, när hon berättade detta.

Einar Hemming berättade, att när Anders Lasse var chef för brandkåren i Nås, körde dom med en öppen mycket gammal brandbil. Vid en brand på Axön, dit hela vägen var mycket smal och gropig, körde Anders Lasse så försiktigt att de cyklande, nyfikna åskådarna, höll jämn fart med brandbilen. Så när de körde genom Ånge påminde det om en gammaldags kryckeståt !!

...förutom att vi för alla sorter av bil-
däck, dubbat såväl som odubbat, till
oslagbara priser så kan vi nu även er-
bjuda alla med "gästavar" gratis, något
begagnad, dubb !!

* FASBN ~

GÅ TILL KENT
Å FÅ DEJ DUBB!!

BIL & MASKIN I DALA-JÄRNA AB

TEL. DALA-JÄRNA 0281-13344
NÅS 0281-595700

...VA SA DU ATT DET SKULLE BLI—
EN PERGOLA ? HI, HI, HI, HI, HI !!!!!!!

..misslyckats ? Vi kan fixa det !!

HJULBÄCKS BYGG HB
TEL. 0281-30172 070-3553349

Svaren på kryss nr. 4. Många har tyckt att det varit svårare nu än någon gång förut, vilket tyder på att nåsmålet har glömts av många. I och för sig är det många ord som sällan används, då kanske det behövs lite uppfryskning av nåsmålet!

1. **annsó**
1. ~~Ansols~~: motsols
X. ~~Annat sätt~~
2. ~~Annas~~
2. **bláhatt**
1. ~~Blåklodka~~, ~~Campanula persicifolia~~: C. rotundifolia
X. ~~Blåbart~~: ~~Væedehana~~ ~~nyrfelias~~
2. ~~Björnbär~~: ~~Rubus fruticosus~~
3. **elmórré**
1. ~~Fiken~~: ~~Fæus~~ ~~æriæ~~ ~~frættas~~
X. ~~Mjölkört~~: ~~Chamaenerion angustifolium~~, ~~Epilobium a.~~
2. ~~Stökemad~~: ~~eld~~
4. **ikksná**
1. ~~Liten~~: ~~fyra~~
X. ~~Fillysæd~~
2. ~~Yrnad~~: ~~brunstig~~ [gel, ko el taekal]
5. **jökuppléshakk[á]**
1. ~~Hæcka~~ ~~ett~~ ~~græva~~ ~~potatis~~ ~~maed~~
X. ~~Potatismor~~: ~~mosad~~ ~~potatis~~
2. ~~Potatissekel~~
6. **makkliá**
1. ~~Sætt~~ ~~mæk~~ ~~på~~ ~~teok~~
X. ~~Mixtra~~: ~~knappa~~: ~~pillur~~: ~~græja~~
2. ~~Sik-sig~~
7. **minndá**
1. ~~Mynda~~: ~~þecka~~ ~~m.~~ ~~rodubát~~
X. ~~Þræta~~ ~~studda~~ ~~græt~~
2. ~~Hæmmytt~~
8. **dánná**
1. ~~Gæra~~ ~~sitt~~ ~~æra~~: ~~þæja~~
X. ~~Sjá~~ ~~rægan~~
2. ~~Missunnur~~: ~~missunnarsamt~~ ~~klandra~~
9. **dáll**
1. ~~Del~~: ~~rævin~~
X. ~~Hégljudd~~
2. ~~Lugn~~: ~~þélaglig~~
10. **glingstupp**
1. ~~Mættæk~~
X. ~~Glingstopp~~: ~~tygrasa~~ ~~el~~ ~~tráplugg~~ ~~att~~ ~~stoppa~~ ~~i~~ ~~glugg~~
2. ~~Flakning~~
11. **genesuggá**
1. ~~Kæmna~~ ~~sem~~ ~~springer~~ ~~i~~ ~~gæðara~~ ~~m.~~ ~~skvæller~~
X. ~~Chálgætt~~ ~~þæm~~
2. ~~Putsholt~~: ~~redskap~~ ~~av~~ ~~tré~~ ~~átt~~ ~~þusa~~ ~~sulur~~: ~~á~~ ~~ó~~ ~~svinnur~~ ~~pá~~ ~~sá~~

12. **cimná**
1. ~~Fyæ~~ ~~æð~~ ~~ættæna~~
X. ~~Ringa~~ ~~i~~ ~~kyrkkloekorna~~
2. ~~Hoppæ~~: ~~ættæna~~
13. **osör**
1. ~~Fj~~ ~~æðdætt~~
X. ~~Ög~~: ~~ræk~~
2. ~~Ográs~~

Elmórré, jökuppléshakk[á] och **genesuggá** var tydligen de allra svåraste orden den här gången. I Järna-kallas mjölkört, eller himmelsgräs eller rallarros, för jellmösgräs, men i Nås för **elmórré**. Inte helt lätt att veta de gamla växtnamnen. **Jökuppléshakk** är faktiskt potatismos, det kan tyckas vara en så kallad "slamkrypare", men [a] et inom klammer visar bara på en variant av ordet. Förklenande ord om kvinnfolk finns det ganska gott om i nåsmålet, män med för den delen, men inte i detta fall, för här är det faktiskt ett skomakarredskap!

Annsó kanske man går när man på midsommarraten går när man ska plocka **bláhatt** och **elmórré** att lägga under kudden. Kanske någon även blir **ikksná** då... **Makkliá** måhända somliga gör när de ska **minndá**, men man behöver inte **dánná** någon som gör det en **dáll** afton. **Glingstupp** (en stor en!) sätter man för klockporten om man tycker att det inte ska **cimná** för hårt.

- Den här gången utdelas antal rätt enligt följande:
10 rätt: Gun Dahlfors, Ludvika: Lillimor Sandström, Finnöna
9 rätt: Arnalds Iren Wiklund Gustafson, Fålo: Ann Borggren "Lindgren", Lunnå:
 Matsés Axel, Fålo
8 rätt: Jovén, Tapp Isak, Israels Ellsä, Greta Isaksson & Hildur Johansson Röd II på Söderåsen, Vårnsbron: Grop Sigurd, Luddevikå: Öö Annå, Sandvicka: Bóns Birgir, Uacórcór: Matsés Kari, Bótännjá.
7 rätt: Magnúsus Annå, Målung (Orsathæ): Ing-Brit Bergsten, Vånsbron.
5 rätt: Hag Pers Greta, Fredriksbærg.

Grattis Gun ó Lillimor! Ni får varsin Mormors Þiré, om ni redan har en och inte vill ha fler, meddela mig snarast! Men tänk på att det är en finfin julklap! Och ett **stort tack** till alla övriga som deltagit. Jag hoppas att ni inte ska finna detta kryss *för* svårt, men lite får ni stå ut med. Fortsätt gärna skicka era små meddelanden, det är bara trevligt!

Ann Borggren. Du hade faktiskt **8 rätt** förtörra gången, men Ditt blad hamnade "under" F'låt!

Nåsmålskryset nr 5.

Svënnskå ållër i onöa! Ringa in det ord Du tror det är på svenska och skicka Ditt svar till:
Nåll Lassë, Nårsjövågen 6, 780 53 NÅS **senast den 1:a maj 2002!** Pris till den/de som fått mest rätt!

1.	bittcå	1. Bitå upprepade gånger
X. Hynda; tik
2. Tidigt
2.	blåö	1. Blåddra
X. Plocka blad
2. Göra blå
3.	ålltett	1. Jåmt; stup i ett; hela tiden
X. Inget mer ån ett
2. Och därmed jåmt
4.	lertråno	1. Torkat lerstånk på ben
X. Musikinstrument
2. Våsen ått skrånna barn med
5.	henå	1. Struphuvud
X. Få tid med
2. Hinna; skinn; belåggning
6.	fråmmdelås	1. Fortfarande
X. I framtiden
2. Framdel
7.	måsu	1. Långsam
X. Masur; invåxt bark i ved
2. Masugn; hård
8.	gre	1. Kvist på grötmalla
X. Reda ut; greja; ordna
2. Bårredskap; bår
9.	enbet	1. Kreatursföda av ene
X. Bitå en gång
2. Enspann; m. en häst förspånd
10.	döHkå	1. Prata strunt; jollra
X. Leksak
2. Kålke; vagn m. medar
11.	sníru	1. Elak; snorkig
X. Svår; krånkelig
2. Snara; löpöglå
12.	skampêr	1. Vacker; snygg
X. Skåmmas för
2. Elåndig
13.	islupin	1. Iståckt; belagd m. tunn is-
X. Sprang på is
2. Islupin; Isis-lupus

q = sje-ljudet
c = tje-ljudet
ł = 'tjockt'

Inskickat av:

Namn.....

Adress.....

Postadress.....

GULLARBERG och AXÖN

I Gullarberg hade Bergslaget, helt omotive-
rat mitt i villa skogen, en arrendegård. Det
gränsade till fäbodstället Gullarberget en bit
söder om byn Närsen, som var den när-
maste civilisationen. Det var ett ställe som
Gud för längesen glömt.

För många år sedan bodde där Geting Jo-
han med familj, hustru och fyra förhopp-
ningsfulla söner. Arrendatorerna fick skogs-
arbete av Bergslaget i den mån det fanns nå-
got.

Bergslaget hade också en arrendegård vid
Axön efter Närsjövägen, en kort bit från
Änge och en bit in i skogen, ett litet torp med
några åkertegar, hit flyttade sen Geting Jo-
han med familj. Det var ju också ett ställe
som Gud glömt men bättre än Gullarberg.

En av pojkarna, David, hade ett skadat knä
så han hade rakt ben. Han hade det besvär-
ligt på vintrarna när det var mycket snö. En
man i Lindesnäs, Besk Oskar, han språkade
lite bakvänt han berättade om David; "*den
där Geting David han är för djävlig te såg
ikull med det raka benet*". David som hade
häst övertog arrendet efter sin far. Hans bror
Nils körde den hästen, för David var det
bättre att hugga.

Den tredje brodern, Erik, var en mästare
med yxan. Det blev en svår skogsbrand nå-
gonstans på förvaltare Undéns bevakning, så
allt tillgängligt folk blev inkallade att hugga
brandgator för att begränsa elden. Undén
stod i närheten av Geting Erik och beundra-
de hans effektivitet. Erik högg ikull träden
fortare med yxan, än de som sågade. De fick
ju ta långa stubbar så det inte skulle bli för
drygt. Erik hade på vintern före huggit tim-
mer åt Bergslaget och hade vid ett tillfälle
gjort ett par stubbar som var för långa så
han fick böta för dem. Så vid brandgatan frå-
gade han Undén; "*E ä nogå mä stubban nu
å?*" Nej hugg för fan.... fick han till svar.

Geting Erik insåg i ett tidigt stadium att Ax-
öna inte var något framtidsland. Han började
prata om att han skulle åka till Staterna men
han gruvade sej för Ellis Island det skulle ju
viseras där och var inte papperen i ordning
kunde immigranten bli avvisad. Erik prata-

de länge "*om det inte vore för den där djävla
öa skulle jag ge mej iväg*". Hans mor trött-
nade på tjatet och sa till sist; "*Du pratar om
den där djävla öa, men ho kan då inte var så
djävlig som Axöa!*"

Erik reste så småningom och klarade för-
modligen "öa". Den fjärde brodern, Edvin,
flyttade till Äppelbo.

Gästgivar-Erik

Hälsokontroll på Ellis Island

Public Health Service, National Archive/Photo
Researchers, Inc.

När man ser bilden från hälsokon-
trollen på Ellis Island så är det inte
utan att man förstår Geting Eriks
rädsla för "öa"!

Orr Bengt som hade motorcykel, men inget
körkort, han tyckte det var onödigt, "jag kör
ju bara i Nås och Järna". Men en kväll i vin-
termörkret hände just det som inte fick hän-
da. På vår gamla smala älvbro mötte han
Knöter Sten på spark och oturligt nog blev
det en liten sammanstötning. Farten var ju
inte så överdriven, så Sten klarade sig hel-
skinnad, men hans spark som ju inte var av
senaste årsmodell blev ju lite demolerad.
Bengt som tänkte på följderna av att inte ha
körkort och krocka, ställde snabbt ifrån sig
motorcykeln mot broräcket tog åt bakfickan
där plånboken fanns och sa; "*hur myttji
kôstä*". Det blev förmodligen en uppgörelse,
för Bengt fortsatte även efter detta att köra
sin Mc i Järna och Nås.

Kusinen Rälg-Päär

Fyra gentlemän vid Centrum, (dåvarande Wirans kiosk) fr.v. Lars Juhlin, Öst Olle, Nall Nils och Slabb Olle.

Foto från Sjö Anna.

Lasse, som är ute och går med sin far, får se en flagga som är på halv stång och undrar varför, och hans far får förklara, att någon där nyligen avlidit. När de efter några dagar åter är ute på en promenad, ser Lasse en flagga i topp, och han utbrister glatt; "Titta farsan där är en som klarat sig"

"I Nås håller vi på traditionerna och dit hör " baske mej " julbordet på Skansbackens Pensionat !!!

**SKANSBACKENS
PENSIONAT**

TEL. 0281-30055 FAX 070-0281-30700

Täppjons Anders passerar med ett lass vägmarkeringsruskor.

Tipers Nils och Hanis Lars vinter och sommarfiskar på Nåsen.

Foto Bojan Larssons arkiv

*Från Sjö Anna
kommer bilden på Nås
fotbollslag, året okänt.
Men med följande spe-
lare fr.v. Knut Lind,
Nall Erik, Erik Larsson
(Rönn), Sveds Ernst,
Börje Schultzberg,
Mättjöls Olle, Slabb
Erik, Axel Wiklund,
Bons Erik, Närsjö Erik
och Mats Sterner.*

**Med
våra
batte-
ri-
ladda-
re
är du
alltid
garan-
terad
full
styr-
ka !**

Tel. 0281-30400
Fax 0281-30666

 **Swede
electronics**

Ett kristidsminne.

Från Sjö Anna i Sandviken

I ransoneringsens spår på 40-talet följde åtskilliga affärer som ibland var lite ljuskänsliga. I lilla Nås hände det också att det tummades på laglydigheten. Som en del i vår generation säkert kommer ihåg, så flydde många norrmän den här tiden över gränsen in till Sverige. Och en grupp kom till Nås. De fick jobb som skogsarbetare åt Bergslaget, som det hette då, och blev stationerade i Lindesnäs. Alla dessa skulle ju ha ransoneringskort. De lämnades ut av Kristidsnämnden som hade sitt kontor på Sveden i Nås. Alla kupongerna satt ju kvar på korten, även sådana som gått ut och var det i slutet på en period så blev det ju många. Bergslaget hade ju folk som tog hand om norrmännen, visade dem arbetsplats och bostad, samt skaffade ransoneringskort. Förmännen var då skyldiga, (eller skulle det kanske gjorts på Kristidsnämnden) att klippa bort kupongerna som gått ut, men de tyckte nog att det var synd att så mycket skulle gå till spillo. En av dem kom då på att bagar'n i Nås kanske kunde ordna så att det gick att handla på dem trots att de gått ut. Sagt och gjort, bagar'n tog kontakt med en handlare i Nås som gladeligen tog emot kupongerna. Han fick ju sälja desto mer av mjöl, socker och margarin. Handlarn var glad, bagar'n var glad, förmännen var glad och Nåsfolket var glada för nu kunde de köpa jättegodas kupongfria muffins, inget surrogat där inte. Danspubliken på Orrbacken behövde heller inte offra någon brödkupong när de beställde en kaffe med bröd. Apropå Orrbacken så minns jag att Dansar Ida stod för kaffekokningen på danskvällarna. (Oj så roligt jag hade där!) Hon sparade sumpen varje helg i en mjölkkruka, hängde den på cykelstyret och kunde koka "riktigt" kaffe hela veckan, och det var nog ingen som missunnade henne detta.

Detta är nu preskriberat för längesen och alla inblandade är tyvärr borta.

Från Gullvi Olsson kommer detta kort, Skansbackens skola, årtal okänt. Fr.v. Arne Forsberg, Karl-Gustav Roström, Pellams Ernst Olsson, Anna Halvarsson, Alriks Ingrid Eriksson, Karin Andersson, Mättjils Bertil Olsson, Anders Grönbergs. Lärare Frida Tillman.

Ett Nåsreportage av Frans Craelius skrivet 1837.

Kavaljerer äro Näskarlarna icke, och deras älskarinnor får oftast dansa med varandra, under det deras älskare likaledes svänga om med varandra. De långa skinnpälssarna vilkas skört stå ut som vingarna på de största slaghökarne, i förening med de krokiga benen, samt hatten som under hela balen sitter på, ger dessa danser ett snarstycke av maskerad. Fakten är så väl markerad, att den nedtystar fiolen och den tjutande säckpipan vilket instrument oftast brukas vid lekarna.

Rälg-Päär

Från Ann Borggren i Lund, (A-G Lindgren) har kommit ett kort från den tiden då Nås höll sig med två broar !! Ann-Gret är dessutom på jakt efter ett kort på **Storstens Halvars och Olers Karins** bröllop, det är gästerna på det kortet hon är intresserad av. Om någon har ett sådant kort så hör av er till Nåsvargen så ordnar vi en kopia. Eller ring Ann-Gret direkt hon har telefon 046-211 62 66.

...tiderna förändras och vi med dem..

..."Macken" t.ex. har ju ändrat både färg och form genom åren men fortfarande finns här alla slag av biltillbehör, bensin, oljor och vi har allt i livs, spel, video, och här finns posten !!!!

De tre första som gissar rätt årtal på fotot får varsin godispåse !!

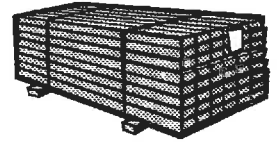
NÅS SERVICECENTER TEL. 30219
VI ÖNSKAR ALLA VÅRA KUNDER EN RIKTIGT
GOD JUL OCH ETT GOTT NYTT ÅR !!
PÅR MED PÅRSONAL

TALA MED OSS när det gäller virke, både det som "sitter fast i skogen" och det som ligger i "kuv" !!

..ROTPOSTER, GALLRING

..SÅGAT VIRKE

Vi har motor och hydrauloljor, glykol, alla typer av batterier för fordon, hydraulslang m.m. Vi har servicebil med kompressor & svets, "Gör det själv verkstad", stor tvätthall med plats för lastbilar och bussar, lastbil för transporter av alla slag, och kanske behöver du plogning, ring!!

Ô sôm ållä vet; Vi sågä varsômhelst utôm på ô ti vâttnä !!!!

NÅS INDUSTRICENTER AB

NICAB

TEL. KONTOR 0281-303 30
JAN-ERIK 070-321 53 02
PER-ANDERS 070-321 53 01

Du vet väl att en Nåsvarg löser dina julklappsproblem !

EN "HEMLIG" GÄST 1918

Ur Anna Liljegrens minnen återberättade av sonen John L.

På våren 1918, när vi hade börjat med "Rum för resande", kom länsman Lind för att hyra rum åt en gäst sôm skulle komma på kvällen och stanna ett par nätter.

Gästen som ville vara helt anonym, skulle bo i södra rummet och det hela omgärdades med ett märkligt "hemlighetsmakeri". Vi fick stränga förmaningar, ja, vi blev helt enkelt förbjudna att gå in på hans rum. Länsman Lind kom själv morgon, middag och kväll för att ta hand om all servering av mat och dryck på rummet. Lind och den hemliga gästen tog sina promenader på kvällen när det blivit mörkt och vi var tillsagda att ha rullgardinerna neddragna och inte titta ut.

Men självfallet "smygtittade" vi lite i gardinspringan och såg att gästen var en man, lika lång som Lind, i grå militärkappa. -Vem kunde han vara ??

Vi fick ju inte tala med någon annan om besöket, men spekulerade själva om det kanske var en general, eller kanske en spion, från inbördeskriget i Finland !?!

Mina kommentarer till det anonyma besöket:

-När DD den 11 juli 1990 intervjuade Joe Lind (min far) vid en släkträff i Nås berättade han minnen från sin ungdom. I DD:s referat står det: "Jag är född i det här huset, säger Joe och pekar på den gamla Lindgården i Nederborg, gården som varit café och en gång lär ha fått besök av Lenin från revolutionens Ryssland. Lenin kände länsmannen Olof, som var kommunist innan han så småningom blev socialdemokrat..."

Kan förklaringen till det mystiska besöket ligga här ? Kan det vara så att det var Vladimir Iljitz Uljanov Lenin som övernattade hemma hos oss ?

Om Lenin ville vara anonym under sitt besök i Nås så var vårt "Rum för resande" vid stationen utan tvekan rätt plats för övernattningar. I "storfamiljen" på Lindgården, som dessutom var Nås populäraste café på den tiden, hade han knappast kunnat vistas obemärkt.

Tips till Vansbro kommun: Ett historiskt evenemang av den "digniteten" borde kunna verifieras genom historisk forskning och sedan "manifesteras" med en minnestavla till allmänt beskådande, förslagsvis vid tomtgränsen till järnvägen. J L.

...vad jag har i säcken i år..? ..
bara hårda paket !!

**HÄLSA, MILJÖ, KVALITET
ALLT I ETT PÅKET !!!!**

PYRAMIDBAGERIET

**TELEFON 0281-133 90
FAX 0281-133 30**

SJÖ ANNA OM SKOLKÖK

Här en matsedel med priser från min tid i skolköket i Nederborgs skola 1937-38. Vår lärarinna hette Elsa Hedberg och jag har ett speciellt minne av henne. Första dagen, när hon hade hälsat oss välkomna, sa hon: "om ni råkar slå sönder någonting, så stå inte handfallna utan ta sopskyffeln och sopa upp "katastrofen". Det gjorde att man inte var rädd för överheten något som var mycket vanligt förr.

Middag den 15/12 1937.

Sillpudding med skirat smör.

5 saltade urvattnade sillar vatten och salt.

Äggstanning: 3 ägg, 3 kkp. mjölk, 1 tsk. vetemjöl, salt socker och persilja. Till serv.: 50 gr. smör.

Havresoppa med russin.

2 dl. havregryn, 1 lit. Vatten 1½ lit. Mjölk salt socker 1 kkp. russin 2 msk sirap.

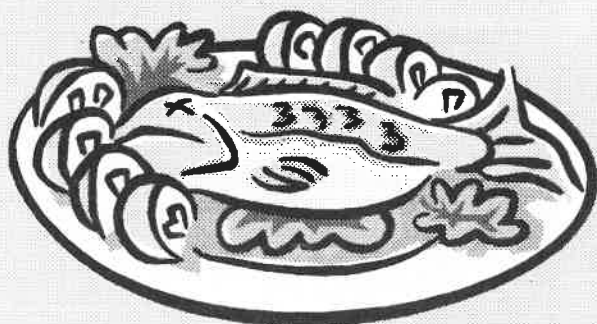
Sammanl. Kostnad:

Förrätt 2,04 kronor

Efterrätt 1,12 "

För 14 pers. 3,16 kr.

För 1 " 0,23'

Hed Gunnar berättar lite om brobygge på 1950-talet.

Brobygge som jag minns det, som 15-åring, jag fyllde 16 på sommaren. När kolkörningen var klar vintern 1950 fick jag arbeta vid Vägförvaltningens byggnadsavdelning tillsammans med min far, som ingick i ett av två brobyggarlag. Arbetet var vid Marsjöns utlopp där en betongbro skulle byggas. Arbetet började med att bygga två kasuner, en vid vardera landfästet. Grävning, spontning och upphissning av massorna gick helt för hand. Eftersom det var ganska kallt så fick vi börja dagen med att slå sönder isen som bildats, i den vattenfyllda kasunen, och hissa upp den. Sedan skulle kasunen pumpas läns, detta skedde med två stycken diafragmapumpar som drevs av bensinmotorer. När detta var klart, var det bara att kliva ned i kasunen för att med korp, spett och spade schakta sig neråt samtidigt som spånten skulle drivas med slägga. (Vi fick så småningom en kompressor och spånthammare, kompressorn startades med en krutladdning). Schaktmassorna hissades upp, och bortforslades med vanliga tippkärror, till en ny vägbank. När schaktningen var klar skulle en armerad bottenplatta gjutas i vardera kasunen. Betongen tillverkades på plats med hjälp av en stor bensinmotor driven blandare. Fyllningen av singel, sand, mjåla, cement och vatten skedde med hjälp av skottkärror och hinkar för vattnet. Vatten och ballast skulle också värmas så länge gjutning skedde vid minusgrader, det skedde i s.k. galtar och stora kar som vi eldade under. Nästa moment var formsättning, armering och gjutning av frontmurar och s.k. vingmurar mot dessa skulle vägbanken ligga. Ovanpå formsattes, armerades och göts själva brovalvet. Formen till detta vilade på s.k. stämp d.v.s. pålar. Sedan följde isolering med varmasfalt, staketsättning och till sist här- och slitlager av grus. Virket som använts till formsättningarna skulle spikrensas för att återanvändas vid nästa bygge. Vi fick även hjälpa det andra brolaget med gjutningen av brovalvet. Det var ca 40 kubikmeter betong som måste gjutas utan uppehåll. Detta var vid Stenälven mellan Håen och Fredriksberg. Det var mer än -30g när vi åkte från väggaraget i Nås, jag vill minnas vid 5-tiden. Här skulle ballast och vatten vara extra varmt. Under brovalvet var koksgrytor placerade i vilka skulle hållas fyr tills betongen brunnit. Ovanpå gjutningen och på sidorna riggades presenningar upp. En sak till, resan morgon och kväll mellan garaget i Nås och Marsjön skedde i en enkel masonitkur som ställdes på lastbilsflaket. Rastkojan vid Marsjön var en bod med enkla brädväggar och en kamin i ett hörn. Som ni förstår var detta inget lätt och lindrigt arbete och inte så hälsosamt heller, att svettigt sätta sig i masonitkuren för hemfärd till garaget och hem därifrån på cykel. Det var tider det !!

Välkommen till
Permats Tyg
& Inrednings Ateljé
Med "Koxin"

Vi finns i
Björbo centrum

Tel. 0241-23074

Gardin och
heminrednings
tyger, klippt och
klart, i alla längder.

Vi har också
blommor, krukor,
lampor, ljus
och mycket
mera,
KOX IN !!

...vi syr på beställning för hem och företag....

...NEJ LÅNGDA
SPEL INGAN
ROLL, VI TA BE-
TALT PER SÖM!

Om livsfilosofer och originella personer.

I Mellanborg bodde en ensam gubbe som hyste nattlogi åt luffare och andra vägvandrare nämligen Jugas Olov Jonsson. Dit gick vi pojkar i byn för att lyssna på dessa vägmän som berättade om sina vandringar runt hela Sverige, det var Forsberg och Forsmark, det var Lindberg och Boström det var Sotarn och Falkögar, Segelberg och Ström... om hur de suttit i arrest, sovit i skogen under någon risig gran och inuti hölador och höskullar... ja för oss pojkar var detta spännande ögonblick. Jag minns hur de gick till Gusjön och metade ibland, men största ärendet var nog någon brygd under någon trädrot. Många av luffarna var kunniga trådarbetare och borstbindare

och kunde få någon ersättning ibland för sina hantverk. Jag minns hur en luffare stod framför spisen med en raggig fläsksvål upplyftad ur kastrullen och flottet drypande på spishällen varpå han säger "de här ska allt bli riktigt gott du Olar". Jugas Olar hade helpension åt luffarna. Men efter Jugas Olars död så försvann alla luffare trots att grannarna trodde att det skulle bli dom som skulle få överta härberget.

Detta var en notering ur Jons Eriks arkiv. Lämnat av Nils Erik Jons.

Till jul
vill man
ha :

1 Julgran

2 Potatis
till sillen

3 Mjolk
till gröten

P.S. Det har vi,
GOD JUL !!

Jag vet inte när det började, min dröm att åka till Amerika.

Det var väl efter kriget som Amerikapaketen började komma från mina mostrar Ruth och Karin (Strandberg) som bodde i Connecticut.

Jag kommer ihåg de fina kläderna, A&P 8 o'clock kaffe och Wrigley's tuggummi.

1947 kom mostrarna "hem" till Dala-Järna och hälsade på, jag glömmer nog aldrig den stora mörkblå bilen, en Plymouth var det. Jag var så imponerad, tänk att få åka till Amerika och tänk att kunna ha en så stilig bil. Moster Karin och morbror Bror hade inga barn och ville ta mej med när dom åkte tillbaka. Men det gick pappa (Täppases Erik) inte med på. Nej, om dom ville ha henne skulle dom ha tagit henne när hon var liten, sa han...

Efter några år började jag drömma igen, jag ville åka. Jag arbetade då vid Tysks Foto och sparade på postsparbanken. Jag tog kontakt med Amerikanska ambassaden och när jag hade nog slantar åkte jag till Stockholm, fick visum och gick direkt till Svenska Amerika Linjen och bokade passage med m/s

Stockholm till New York. Senare fick jag veta att Svart Bengt skulle åka på samma båt.

Pappa och jag cyklade till Dala-Järna där jag köpte två mörkblå resväskor, där packade jag alla mina tillhörigheter. Så var det dags att åka till Göteborg. Jag var sexton år gammal och jag hade en dröm!

Mina bröder Åke och Rune

och bästa vännen Maj-Britt följde med och kvällen före avresan var vi på Liseberg. Och i regnet den 22 juli 1954 stod jag på Stockholms däck och vinkade farväl och undrade om vi någon gång skulle få se varandra igen.

Från Sara Lesko (Strandberg) USA.

Hur det sedan gick för Sara hoppas vi få veta i något kommande nummer av Nåsvargen. Red.

SMÅ MINNEN FRÅN MINA FÖRSTA ANSTÄLLNINGAR I LEKSAND OCH KÄRSÖ

Från Anna Liljegrens minnen och upplevelser återberättade av sonen John.

Maja Sjöholm från Nås arbetade på Dalahemmet i Leksand. Hon skickade bud efter mig när jag fyllt 18 år. Jag reste dit och arbetade heltid under ledning av fröken Böös, hon var mycket sträng. Läkerolkungen Ahlgren från Gävle bodde ofta på Dalahemmet, varje år kom han dit med sin familj. Jag som städade deras rum fick också borsta deras skor. Det stod 3-4 par skor utanför dörren varje morgon. Jag hade fått en stor låda med skokrämsburkar i olika färger som jag sedan fick behålla när jag reste hem.

På våren 1920 arbetade jag på Kärsö, KFUM:s sommarhem i Stockholm. Där hade vi mycket trevligt. En gång fick jag följa med magister Ivar Cedergren och baron Gädde på en kanottur. De paddlade till Kungshatt och på hemvägen bjöd de på konditori på Söder. En annan gång fick jag bannor för att jag tände en cigarett åt greve Bernadotte. Han gifte sig med Elsa Cedergren (KFUK). Jag minns vi frågade henne om hon inte gruvade sig när hon skulle presenteras för kungen. En gång ringde kungen och jag svarade i telefonen, han ville tala med magister Cedergren. "Ja var god vänta" svarade jag. Då fick jag bannor igen, jag skulle ha sagt "Ers Majestät"! 1920 föddes John och när han var liten arbetade jag på Dalahemmet ett par somrar. Mamma skötte John under tiden. Sommarsäsongen varade tre månader.

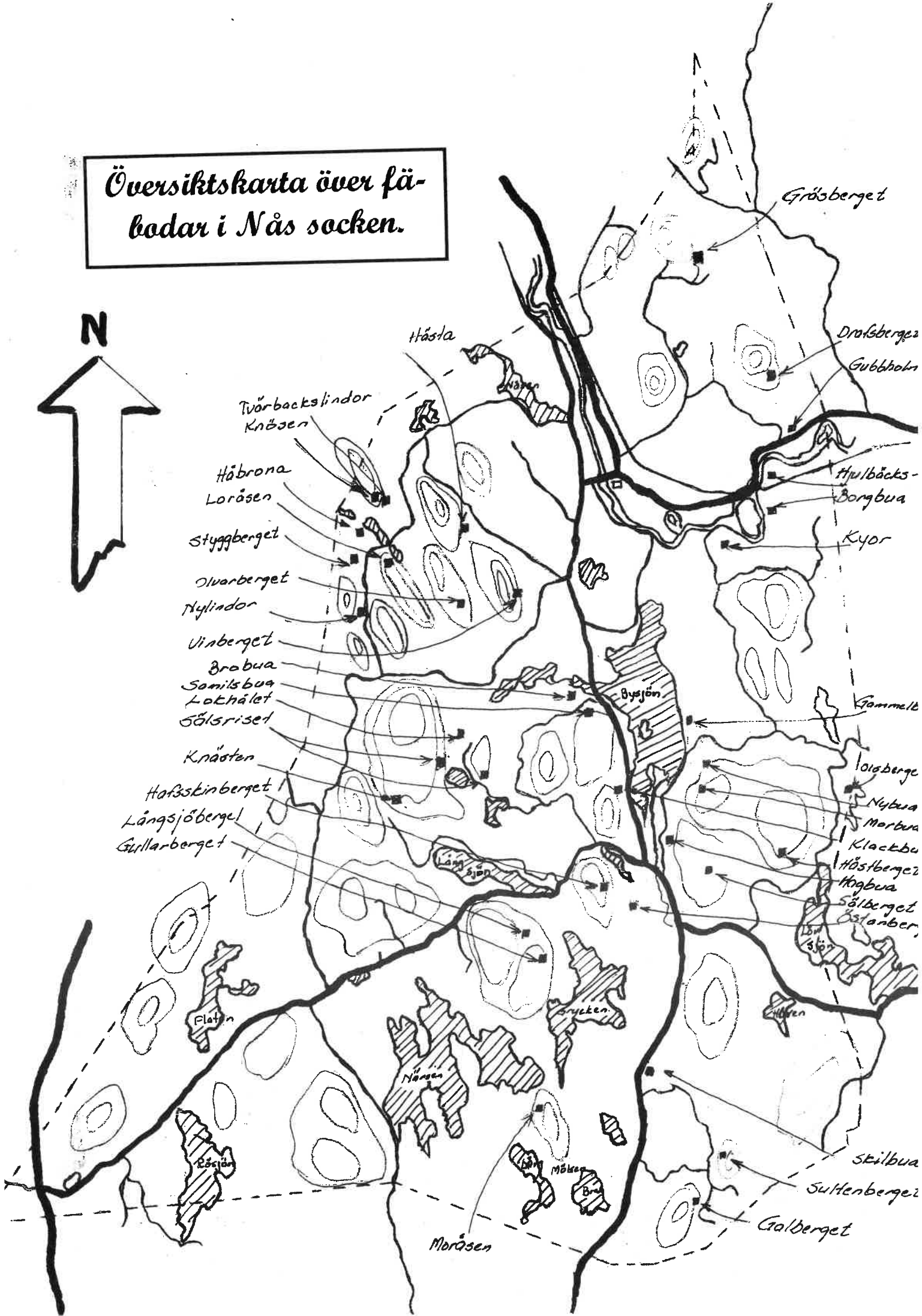
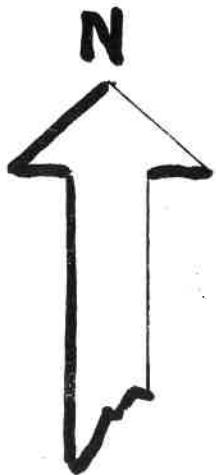
Nils Erik Jons fortsätter här sin fäbodinventering, som han påbörjade i förra numret med Gräsbergets fäbod. Nu har han hoppat över älven och fortsätter nu med de fäbodar som oftast går under samlingsnamnet Knösen.

Spången över Hånsundet, där Ringvägen nu går, bilden är från början av 1950-talet.

Bojan Larssons arkiv.

Översiktskarta över fä-
bodan i Nås socken.

Tvärbackslindor, Knösen, Håbrona, Loråsen, Styggberget och Ny-lindor.

Detta är fåbodställen som de nordligaste byarna på västra sidan älven har eller haft som sommarbetes platser åt djuren. De tre förstnämnda härrör från senare hälften av 1600 talet medan de övriga anses tillkommit något senare

Tvärbackslindor och **Knösen** får betraktas som de västligaste fåbodställena inom Nås, (och nära anslutning till Knösens fåbod på Järnasidan). Bägge har anknytning till Tyna, Heden, Kvarnnäset och Malmsta. Båda ligger i sydöstra sluttningen av Knösen strax norr om sjön St.Hån. **Håbrona** och **Loråsen** har även de anknytning till samma byar, bägge ligger på västra sidan av sjön St.Hån resp. Lilla Hån och på nordöstra sluttningen av Loråsen och ca. 1 km. från Knösen och Tvärbackslindor. **Styggberget** som ligger ca 1 km. väst om Hån tillhörde byn Tyna. **Ny-lindor** som ligger i dalgången mellan Snårberget och Furuberget blev utnyttjat som fåbodställe genom att det var många om betet på de andra ställena så Ny-lindor som ligger i sydsluttning hade bättre betesförhållande även fast dom låg ca. 2,5 km. söder från Knösen, den hörde till Heden och Kvarnnäset.

Tvärbackslindor har ursprung från senare hälften av 1600 talet, ligger östligast och skall ha bestått av 4 lindor nämligen Esbjörs Pers, Hed Larses Olars, Hed Larses och Kalles. Ingen av vallarna finns kvar i dag. (Vid Esbjörs Pers skall det ha funnits en Björnskulle).

Knösen också ursprung från senare hälften av 1600 talet och som ligger strax väster därom skall ha bestått av 7 st. lindor nämligen Kristoffers, Kucku Anders, Kucku Olovs, Sjö Pers, Tingeborgs (Sjö Larses) Tysk Olles, Hed Larses Olars

Kerstops eller Eskils som idag ägs av Eskils Eriks barnbarn är i bra skick även med tillhörande eko-

nombyggnader. Kucku Anders och Kucku Olovs är också i bra skick där den förstnämnda ägs av Ingmar Berglunds barn och den andra av ?? Sjö Pers stuga skall ha blivit flyttad till Tingeborgs eller Sjö Lasses linda och är i väldigt bra skick med välskött slättervall. Den ägs i dag av Sjö Larses. På samma ursprungsvall har tillkommit en stuga som Sjö Ulla-Britt och Bons Sven-Inge uppfört, Ulla-Britt barnbarnsbarn till Sjö Larses. Längre norrut har Tysk Olles linda funnits där det idag endast är rester av raserade hus. Ytterligare längre norrut skall Hed Larses Olars vall funnits men endast brunn är kvar som vittnar om var den varit.

Nogos Halvar gubben skall vara den enda som kommit till Knösen med häst och vagn, när någon frågade honom hur han kunde ta sig dit? ” jo je klöv spörar ”.

Håbrona ursprung från mitten av 1600 talet och som ligger söder om Knösen har bestått av 4 lindor nämligen, Nugoses, Jöns Olars, Orr-linda och Knuts Lasses, där de tre sistnämnda endast finns kvar men är i bra skick. Orr Linda som ägs av Tipers Eriks barn och Jöns Olars av Stark Johns änka Gullvi samt Knuts Lasses eller Hol

Vid en söndagsutflykt till Knösen körde Valter Erixson ned traktorn i Hånmyren, bland de förskräckta passagerarna kan man se bl.a. Helasses Wilhelm, Tipers Erik och Orr Jonas.

Bojan Larssons arkiv

Larses av Gunnar Tallris måg Bo Magg

Loråsen ursprung från början av 1800 talet har bestått av 4 st. lindor nämligen Gabrils Olars eller Matspers, Knutes Pers o Lars, Lisskvarn Olars och Bajer Pers eller Ljungens Lasses. Av

dessa finns den sistnämnda kvar samt Matspers, där ägare av Ljungens är Vilner Aspelin och av Matspers är ?? I gamla Matspers vall som en gång varit 2 vallar har norr där om Knipjans Erik uppfört en stuga, Alla dessa är i beboeligt skick.

He-pôjkar bruk ofta mä häldasättmiddagor knåll å tä Knös'n ô vär där hela hælga, ena hælq slog dômtä ve Lisskvårnolås ô där bruk hä spôtja sô Bajer gumma tykt dômtä va dristugä sôm tors ligg där sjôlvä.

Knip Eriks stuga i Styggberget, på trappen Tysk Gunnar.

Styggberget

ursprung från början av 1800 talet och som ligger ca 2 km sydost om Knösen fanns 1 st. linda nämligen Knip Jans Lasses. Nu helt raserad.

Ny-Lindor som på grund av betesbrist tillkom genom att vissa bosatte sig ytterligare ca 3 km söderut i dalgången mellan Snårberget och Furu-berget och skall ha bestått av 3 st. lindor, Tante, Lars Skifs och Täpp Eriks samtliga från Kvarnnäset men på senare tid skall 2 av dessa ha ägts av Knuts Lasses och Anna Larsson. Endast rösen vittnar om dess ursprung.

Anders Netzell på väg från Knösen med en "kônt" lingon.

Namn på ägare till fäbodvallarna kan förekomma med helt andra gårdsnamn eftersom fäbodarna har varit i bruk sedan 1600-talet men de ägare som omnämns här härrör från den ägare som ägde stället från omkring sekelskiftet.

Samtliga foton lånade från Bojan Larssons arkiv.

Ett stort tack till alla som bidragit med information till dessa fäboddar.

Spec. Esbjörs Rune ,Sjö Bertil ,Gunnar Netzell.

Minnen från Vinnberget.

Varje sommar i många år verkade Sveds Anna som fåboddkulla i Vinnberget och från socknen var det många som lämnade får och kor till Anna under somrarna. Anna var min fars, Mätjils Lars, faster och genom att han alltid kallade henne faster Anna blev det så att även jag, min bror Bertil och mamma kallade henne faster Anna. Många somrar följde jag med farfar när han transporterade fåren med häst, till Anna och maken Erik i Vinnberget. Ett av minnena från de åren har jag funderat över. Innan man kom fram till Vinnberget där vägen då gick, passerade man en kulle som kallades för Tiggbacken och där på sidan av vägen fanns en stor hög med ris där farfar alltid stannade och lade på en riskvist eller en sten. Och han förklarade att man alltid måste lägga något på högen när man åkte förbi, en gång såg jag även far stanna och lägga något på högen. Finns det någon Näsbo som kan svara på varför man skulle lägga något på högen vid Tiggbacken när man passerade ?? Två helger som ännu sitter i minnet från Vinnberget är när far, mor och jag cyklade till Anna och Erik för att tillbringa helgen där. På lördag eftermiddag när vi kom dit hade Erik gjort i ordning fiskedon, för far och han skulle gå till Björntjärn och sätta ut krok. Men det var visst för långt att gå för mej så jag fick inte följa med. På söndag morron gick far och Erik dit upp för att ta upp krokarna, och jag ser ännu bilden framför mig när dom kom tillbaka, med sex stora gäddor hängande på en stång som dom bar på axlarna mellan sig. Jag undrar om det finns så stora gäddor i Björntjärn i dag? Kanske tjärnen inte ens finns kvar? Någon helg efter detta cyklade vi åter till Anna och Erik. När vi kom dit talade Erik om att han varit och satt ut krok i Vinnbergsvössla, en bäck som rinner under vägen en bit från fåboden, och jag skulle få följa med honom på söndag morron och vittja

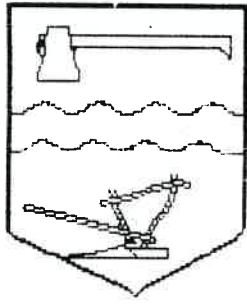
krokarna. I dom två djupa höljorna närmast vägen minns jag att vi fick två små fiskar, Erik kallade dom foreller. Åren går och tiderna förändras Anna och Erik är borta och Tiggbacken och fåbodlivet i Vinnberget finns väl inte mer. Men kanske finns det någon gädda kvar i Björntjärn och någon bäckforell i Vinnbergsvössla. Jag ska nog hem och prova fiska någon gång !!

Mätjils Birger Vansbro.

...NÄR BÖNER INTE
RÄCKER TILL ...
RING MIKAEL !!

Nu har 2001 snart gått till ända , Åke har lämnat Nås och Nåsvargen. Men hans önskan var dock säkerligen att "vargen" skulle fortleva och detta kan ju endast ske på ett enda sätt, att alla läsare av "vargen" skickar in manus, (låter svårt) låt oss säga en papperslapp med en, kanske vardaglig upplevelse, ett minne, roligt eller tragiskt, gärna med foto. Lämna till undertecknad eller Hed Gunnar som även har hand om annonser och distribution! Redaktion och layout kommer så småningom att övertas av Nils Erik Jons, när han är färdig med sin fäbodinventering, till tröst för alla som tyckt att jag sett "skräpplig" ut. Men som tidigare gäller, försäkra dig om en komplett samling av Nåsvargen, den kommer absolut att ha ett stort kulturellt värde om endast ett tiotal år! Hed Gunnar har några ex. av tidigare utkomna. **Ett stort tack** till alla villiga annonsörer, som genom sina annonser säkrar utgivningen av Nåsvargen. Nu ser vi fram mot vit och solig vinter i sällskap med en rolig och spännande Nåsvarg !

EN RIKTIGT GOD JUL OCH ETI GODI NYTI ÅR !!!

Rälg Päär

Tyna före 1930 innan nuvarande landsväg byggdes, Orrbacken, Yngve Johanssons och Knipjans Tures.

Bojan Larssons arkiv